

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **P.R.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2023 r.
kwestii przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania sądowego
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 18 października 2018 r., sygn. akt II AKa 33/18,,
utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie
z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt II K 54/17,,
na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

postanowił

**odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania
z uwagi na jego oczywistą bezzasadność.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego przekazano, zgodnie z właściwością rzeczową, własny wniosek P.R. z dnia 16 maja 2022 r. zatytułowany „Skarga nadzwyczajna”. Z treści tego wniosku, a w szczególności jego uzasadnienia wynika, że w ocenie skazanego w związku z postępowaniem prowadzonym w jego sprawie doszło do przestępstwa, którego mieli dopuścić się funkcjonariusze Policji z K. wymuszając na nim przemocą złożenie obciążających go wyjaśnień. W uzasadnieniu pisma skazany opisał okoliczności tego zdarzenia jak również przedstawił swoje zastrzeżenia co do prawidłowości procedowania przez Sąd I instancji oraz poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych w sprawie o zarzucane mu przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. Wnioskodawca, domagając się wzruszenia

prawomocnego skazania, podał, że w tej sprawie w Prokuraturze Rejonowej w D. toczyło się postępowanie o sygn. akt [...], zaś obecnie toczy się kolejne. Uwzględniając niekorzystny dla P.R. wynik wcześniejszego postępowania przed Sądem Najwyższym w przedmiocie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania (zakończony postanowieniem z dnia 31 marca 2022 r., III KO 13/22) skazany wniósł o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu w celu sporządzenia w jego imieniu wniosku o wznowienie spełniającego wymogi formalne.

W kolejnych pismach w sprawie skazany powielał swoje argumenty, jak również podnosił m.in., że przyznaje się do przestępstwa nieumyślnego spowodowania śmierci, nie zaś do zabójstwa (pismo z dnia 22 sierpnia 2022 r.), jak również wskazał, że dysponuje wiedzą o okolicznościach popełnienia przez innego osadzonego przestępstwa z art. 200 § 1 k.k., o czym zawiadomił z własnej inicjatywy prokuraturę i jest informatorem organów ścigania w tej sprawie (pisma z: 20 października 2022 r., 16 marca 2023 r.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Złożony przez skazanego wniosek o wznowienie postępowania nie podlegał przyjęciu z uwagi na jego oczywistą bezzasadność.

Instytucja wznowienia postępowania sądowego zalicza się do wybitnie nadzwyczajnych środków zaskarżenia, których procesowe uruchomienie może nastąpić wyłącznie na podstawie przesłanek ściśle określonych w ustawie. Katalog okoliczności otwierających drogę do wystąpienia z inicjatywą wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia zawierają przepisy art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k. Postępowanie wznowieniowe nie stanowi kontynuacji postępowania instancyjnego i – jak każdy nadzwyczajny środek zaskarżenia – nie sytuuje sądu wznowieniowego w pozycji „sądu trzeciej instancji”. Oznacza to, że w postępowaniu tym – co do zasady – nie prowadzi się postępowania dowodowego na zasadach obowiązujących przed sądem *meriti* oraz sądem odwoławczym, tj. w celu zweryfikowania prawdziwości twierdzeń zaprezentowanych przez wnioskodawcę. Bada się natomiast, czy zaoferowane, jednoznaczne w swej wymowie, nowe fakty i dowody uprawdopodobniają w stopniu

niemal oczywistym nietrafność prawomocnego orzeczenia (zob. post. SN z 14.09.2021 r., II KO 44/21).

Obowiązkiem sądu wznowieniowego jest kontrola wniosku z perspektywy tego, czy odwołuje się on do wskazanych wyżej podstaw wznowieniowych. Sąd orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od prokuratora, adwokata, radcy prawnego albo radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność (art. 545 § 3 k.p.k.).

Instytucja wstępnej kontroli wniosku o wznowienie postępowania wprowadzona została po to, aby wyeliminować konieczność przeprowadzania różnego rodzaju czynności procesowych związanych z wnioskiem, który w stopniu oczywistym nie może doprowadzić do wznowienia. Niezasadne jest więc wyznaczanie obrońcy z urzędu w wypadku, w którym już pobieżna analiza argumentacji wnioskodawcy, analizowana w płaszczyźnie materiałów postępowania instancyjnego, nie wskazuje na wystąpienie okoliczności, które mogłyby być rozpatrywane w płaszczyźnie ustawowych podstaw wznowienia postępowania (zob. post. SN z 10.02.2021 r., I KO 35/20; z 14.09.2021 r., II KO 44/21).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że oczywista bezzasadność wniosku o wznowienie zachodzi – między innymi – wówczas, kiedy:

1. wnioskodawca odwołuje się do okoliczności, które były już rozpoznawane we wcześniejszym postępowaniu o wznowienie postępowania sądowego, stwarzające stan *quasi* powagi rzeczy osądzonej (zob. m.in. postanowienie SN z 26.02.2021 r., I KO 33/20);
2. we wniosku – jako podstawę wznowienia postępowania – wskazano okoliczności w ogóle niemieszczące się w ustawowych podstawach wznowienia postępowania zawartych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k., jak również – pomimo formalnego odwołania się do tych przepisów – przytoczenie argumentów, które w powołanej podstawie wznowieniowej ewidentnie się nie mieszczą (zob. postanowienia SN: z 26.02.2021 r., I KO 33/20; z 3.03.2021 r., I KO 26/20).

Osobisty wniosek skazanego spełnia wyżej wymienione kryteria co oznacza, że jest bezzasadny w stopniu oczywistym.

Po pierwsze, kwestia rzekomego wymuszenia na P.R. – przez prowadzących z nim czynności policjantów – obciążających go wyjaśnień była uprzednio rozważana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu o sygn. akt [...], które prawomocnie zakończyło się, na podstawie art. 545 § 3 k.p.k., odmową przyjęcia wcześniejszego osobistego wniosku skazanego o wznowienie, wobec oczywistej bezzasadności tego wystąpienia (postanowienie SN z dnia 31 marca 2022 r., III KO 13/22, utrzymane w mocy postanowieniem SN z dnia 11 maja 2022 r., III KZ 23/22). Aktualnie skazany nie podaje żadnych nowych argumentów w tym zakresie poza wskazaniem, że w wyniku jego zawiadomienia o tym przestępstwie organów ścigania zapadło postanowienie prokuratora. Do tej okoliczności Sąd Najwyższy jeszcze nawiąże. Zaznaczyć natomiast należy, że w uzasadnieniu postanowienia III KO 13/22 P.R. wskazano, iż podnoszona przez niego kwestia rzekomego wymuszenia wyjaśnień stanowiła przedmiot rozważań już na etapie postępowania instancyjnego i została zakwestionowana przez Sąd Okręgowy, a ponadto, że istnieją ściśle sformalizowane wymogi kodeksowe wykazania takiego zdarzenia.

Należy więc po raz wtóry wyjaśnić skazanemu, że jakkolwiek postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli – między innymi – w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.), to jednak czyn, o którym mowa powyżej, musi być – zgodnie z art. 541 § 1 k.p.k. – ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k. (por. również postanowienia Sądu Najwyższego: z 18.01.2017 r., III KO 53/16; z 17.01.2008 r., V KO 88/07, R-OSNKW 2008, poz. 126). Warunkiem ubiegania się o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. jest więc wykazanie, że „w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa”. Fakt ten nie podlega jednak stwierdzeniu na podstawie gołosłownych twierdzeń bądź oświadczeń skazanego, ale – co do zasady – uwarunkowany jest istnieniem w obrocie prawnym prawomocnego wyroku skazującego za to przestępstwo. Odstąpienie od tego

wymogu wchodzi w rachubę tylko w razie wskazania orzeczenia zapadłego w postępowaniu karnym, stwierdzającego niemożność wydania wyroku skazującego z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. lub w art. 22 k.p.k.

Skazany nie tylko nie wskazał, jakoby w sprawie zapadł prawomocny wyrok skazujący kogokolwiek za przestępstwa, do których zaistnienia stara się przekonać Sąd Najwyższy, bądź że – w ocenie organów ścigania – wyrok taki powinien zapaść, ale nie ma takiej możliwości ze względu na przeszkody procesowe, bądź zawieszenie postępowania, ale wprost przeciwnie – z dołączonego do akt postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. 21 listopada 2022 r., sygn. akt [...] jednoznacznie wynika, że odmówiono wszczęcia śledztwa m.in. w sprawie przekroczenia w okresie od 26 grudnia 2016 r. do 30 grudnia 2016 r. w K. przez funkcjonariusza Komendy Miejskiej Policji uprawnień stosowania środków przymusu bezpośredniego w trakcie zatrzymywania i rozpytywania P.R. jako osoby podejrzewanej o zabójstwo, poprzez uderzanie go po głowie oraz szyi i spowodowanie tym działaniem zasinień okolic oka prawego i zasinień szyi po prawej stronie, w celu uzyskania określonej treści jego wyjaśnień, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 246 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – wobec jednoznacznego, należyście umotywowanego stwierdzenia, iż czynu, którego zaistnienie stara się wykazać P.R. nie popełniono. Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 6 marca 2023 r., sygn. II Kp 1071/22, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa.

Nie mogły również stanowić podstawy do wznowienia postępowania zastrzeżenia podnoszone przez skazanego pod adresem prawidłowości w sferze oceny materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy i poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych. Żadna z tych okoliczności nie ma waloru nowości w znaczeniu wynikającym z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Dodać należy, że P.R. miał niczym nieskrępowaną możliwość doprowadzenia do kontroli instancyjnej wyroku Sądu I instancji oraz przedstawienia swojej argumentacji w tym zakresie w apelacji. Z możliwości tej jednak nie skorzystał, albowiem wyrok został zaskarżony wyłącznie przez prokuratora. Także Sąd Apelacyjny, w ramach przysługujących mu kompetencji z urzędu (por. art. 440 k.p.k.) nie uznał za celowe zmianę bądź uchylenie wyroku Sądu I instancji w kierunku korzystnym dla oskarżonego, w tym

także pod kątem możliwości przypisania mu popełnienia przestępstwa z art. 155 k.k. czego świadectwem było utrzymanie tego orzeczenia w mocy.

Pozostałe podnoszone przez skazanego okoliczności akcentujące jego prospołeczną postawę i zawiadomienie organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa, co do którego uzyskał wiedzę w warunkach izolacji penitencjarnej nie mają związku z prawomocnie zakończonym postępowaniem sądowym i pozostają bez znaczenia dla możliwości wznowienia postępowania o prawomocnie przypisaną mu zbrodnię.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. należało odmówić przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania. Wobec stwierdzenia oczywistej bezzasadności wniosku o wznowienie, niezasadne było rozpatrywanie wniosku skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Z tego względu Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

(J.D.)